

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

ทัศนศิลป์ ๕

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

นายภาณุภณ	กล้าผจญ	ศ.บ. (ศิลปศึกษา), ศศ.บ. (บริหารการศึกษา)
นายปัญญา	ทรงเสวีย์	ป.ท.ส. (ศิลปกรรม), ศ.บ. (ศิลปกรรมศึกษา)
นายอังสุวัส	ศิษย์มาลย์	กศ.บ. (ศิลปศึกษา)

ผู้ตรวจ

นางสาวเนิรณัฐ	สุวรรณมัย	ค.บ. (ศิลปศึกษา), ค.ม. (ศิลปศึกษา)
นางชมมงคล	จงจ่าย	ค.บ. (ศิลปศึกษา)
นายวีรวัฒน์	จิตราคนี	ค.บ. (ศิลปศึกษา)

บรรณาธิการ

ดร.เดวิด	ศรีชัย	กศ.บ. (Art Education), ค.ม. (ประถมศึกษา), Ph.D (Strategy of Development)
นางสาวสุชาดา	วราหพันธ์	กศ.บ. (สังคมศึกษา), ค.ม. (พื้นฐานการศึกษา)

ปีที่พิมพ์ ๒๕๖๒ พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม ISBN 978-616-07-1949-5

จัดพิมพ์โดย บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

๑ ฝ่ายการตลาด, ฝ่ายการเงินและบัญชี, ฝ่ายผลิตและจัดส่ง :

๖๙/๑๐๙ หมู่ ๑ ซ.พระแม่กาบุญ ค.บ้านใหม่ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี ๑๑๑๒๐
โทร. ๐-๒๕๘๔-๕๘๘๔, ๐-๒๕๘๔-๕๘๘๓, ๐-๒๕๖๑-๕๕๘๐-๒
โทรสาร ๐-๒๕๖๑-๕๕๘๓, ๐-๒๕๘๒-๒๓๑๓

๒ ฝ่ายวิชาการ :

๘๗/๑๒๒ ถ.เทศบาลสงเคราะห์ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
โทร. ๐-๒๕๕๔-๕๘๑๘-๒๐, ๐-๒๕๕๓-๘๑๖๘-๙ โทรสาร ๐-๒๕๘๐-๒๕๒๓

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์เป็นของบริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

สาระ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์ ๕) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

สาระที่ ๑ : ทัศนศิลป์

มาตรฐาน ศ ๑.๑ สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ ๑.๒ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ ๑	
มาตรฐาน ศ ๑.๑	มาตรฐาน ศ ๑.๒
ตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด
๑. วิเคราะห์การใช้ทัศนธาตุและหลักการออกแบบในการสื่อความหมายในรูปแบบต่างๆ ๒. บรรยายจุดประสงค์และเนื้อหาของงานทัศนศิลป์ โดยใช้ศัพท์ทางทัศนศิลป์ ๓. วิเคราะห์การเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์และเทคนิคของศิลปินในการแสดงออกทางทัศนศิลป์ ๔. มีทักษะและเทคนิคในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และกระบวนการที่สูงขึ้นในการสร้างงานทัศนศิลป์ ๕. สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ด้วยเทคโนโลยีต่างๆ โดยเน้นหลักการออกแบบและการจัดองค์ประกอบศิลป์ ๖. ออกแบบงานทัศนศิลป์ได้เหมาะสมกับโอกาสและสถานที่ ๗. วิเคราะห์และอธิบายจุดมุ่งหมายของศิลปินในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ เทคนิค และเนื้อหาเพื่อสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ ๘. ประเมินและวิจารณ์งานทัศนศิลป์ โดยใช้ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ ๙. จัดกลุ่มงานทัศนศิลป์เพื่อสะท้อนพัฒนาการและความก้าวหน้าของตนเอง ๑๐. สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ไทย สากล โดยศึกษาจากแนวคิดและวิธีการสร้างงานของศิลปินที่ตนชื่นชอบ ๑๑. วาดภาพระบายสีเป็นภาพล้อเลียน หรือภาพการ์ตูนเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคมในปัจจุบัน	๑. วิเคราะห์และเปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ในรูปแบบตะวันตกและรูปแบบตะวันออก ๒. ระบุงานทัศนศิลป์ของศิลปินที่มีชื่อเสียง และบรรยายผลตอบรับของสังคม ๓. อภิปรายเกี่ยวกับอิทธิพลของวัฒนธรรมระหว่างประเทศที่มีผลต่องานทัศนศิลป์ในสังคม

ตารางวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ทัศนศิลป์ ๕ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕)

ตัวชี้วัด หน่วยการเรียนรู้	สาระที่ ๑													
	มฐ. ศ ๑.๑											มฐ. ศ ๑.๒		
	ตัวชี้วัด											ตัวชี้วัด		
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑	๑	๒	๓
๑. เทคนิคและกระบวนการ สร้างสรรค์งานศิลปะ				✓										
๒. การดูและภาพล้อเลียน กับการสร้างสรรค์สังคม											✓			
๓. ศิลปินในดวงใจทั้งไทย และสากล										✓				
๔. ทัศนศิลป์ไทยและอาเซียน เรียนรู้ลายสัมพันธ์														✓

คำอธิบายรายวิชา

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคิดค้นเทคนิคและกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ การดูและภาพล้อเลียนกับการสร้างสรรค์สังคม การสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ของไทยและสากล ความสัมพันธ์ระหว่างงานทัศนศิลป์ไทยและอาเซียน โดยใช้ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ในการสร้างสรรค์ด้านทัศนศิลป์ด้วยเทคนิค และกระบวนการใหม่ๆ วาดภาพการ์ตูนและภาพล้อเลียนเพื่อสร้างสรรค์สังคม วิเคราะห์เทคนิควิธีการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ไทยและสากล วิเคราะห์ เปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ไทยกับอาเซียน และสร้างสรรค์งานด้วยความคิดและจินตนาการอย่างอิสระเพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่รักและชื่นชมในกระบวนการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ด้วยเทคนิคใหม่ๆ มีสุนทรียภาพและเกิดการอนุรักษ์สืบสานงานทัศนศิลป์ไทย อาเซียนและสากลเพื่อจรรโลงโลกให้งดงาม น่าอยู่และเต็มไปด้วยมิตรภาพที่ยั่งยืนชั่วกาลนาน

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ทัศนศิลป์ ๕ เล่มนี้ ได้เรียบเรียงขึ้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โดยยึดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ ๑ ทัศนศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น ๔ หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย เทคนิคและกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ การดูและภาพล้อเลียนกับการสร้างสรรค์สังคม ศิลปินในดวงใจทั้งไทยและสากล และทัศนศิลป์ไทยและอาเซียน เรียนรู้ลายสัมพันธ์ และเพื่อให้หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือสมบูรณแบบที่ผู้เรียนจะได้ประโยชน์สูงสุด เมื่อเรียนจบในแต่ละเรื่องจะมีคำถามประจำหน่วยการเรียนรู้ และกิจกรรมสร้างสรรค์พัฒนาการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจ ทั้งนี้ได้เน้นการบูรณาการกับความรู้ในวิชาอื่น และเป็นการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและมีความภูมิใจในศิลปะวัฒนธรรม สืบสานเอกลักษณ์ความโดดเด่นในท้องถิ่นของตนอันเป็นจุดมุ่งหมายของการเรียนศิลปะ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ทัศนศิลป์ ๕ จะเป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอนที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลตามมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะต่อไป

ฝ่ายวิชาการ บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

ตุลาคม ๒๕๖๒

เทคนิคและกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ ๑

- ✿ เทคนิคและกระบวนการวาดเส้นสร้างสรรค์ ๒
- ✿ เทคนิคและกระบวนการวาดภาพสีน้ำ ๑๕
- ✿ คำถามประจำหน่วยการเรียนรู้ ๓๔
- ✿ กิจกรรมสร้างสรรค์พัฒนาการเรียนรู้ ๓๕

การดูและภาพล้อเลียนกับการสร้างสรรค์สังคม ๓๙

- ✿ ความเป็นมาของคำว่า "การดู" ๔๐
- ✿ ความหมายของการดูสร้างสรรค์เพื่อชีวิตและสังคม ๔๑
- ✿ ขอบข่ายของการวาดภาพการดู ๔๓
- ✿ การวาดภาพการดูล้อเลียนสร้างสรรค์สังคม ๔๗
- ✿ การแสดงความรู้สึกชื่นชมในผลงานการดูของตนเองและผู้อื่น ๖๖
- ✿ คำถามประจำหน่วยการเรียนรู้ ๖๘
- ✿ กิจกรรมสร้างสรรค์พัฒนาการเรียนรู้ ๖๙

ศิลปินในดวงใจทั้งไทยและสากล ๗๑

- ✿ เทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ไทยและสากล ๗๒
- ✿ การสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ของศิลปินไทย ๗๓
- ✿ การสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ของศิลปินสากล ๙๕
- ✿ คำถามประจำหน่วยการเรียนรู้ ๑๑๒
- ✿ กิจกรรมสร้างสรรค์พัฒนาการเรียนรู้ ๑๑๓

ทัศนศิลป์ไทยและอาเซียน เรียนรู้สายสัมพันธ์ ๑๑๖

- ✿ เรียนรู้อะไรในวัฒนธรรมอาเซียน ๑๑๗
- ✿ อิทธิพลของวัฒนธรรมอาเซียนที่มีผลต่องานทัศนศิลป์ ๑๒๐
- ✿ คำถามประจำหน่วยการเรียนรู้ ๑๓๕
- ✿ กิจกรรมสร้างสรรค์พัฒนาการเรียนรู้ ๑๓๖

บรรณานุกรม ๑๓๙

แผนผังแสดงสาระการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้

เทคนิคและกระบวนการ สร้างสรรค์งานศิลปะ

บทเรียนนี้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

มาตรฐาน ศ ๑-๑ สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อกันศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในวิถีประจำวัน

ตัวชี้วัด : สิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้

ศ ๑.๑ (๔) มีทักษะและเทคนิคในการใช้วัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการที่สูงขึ้นในการสร้างงานทัศนศิลป์

แนวคิด

การสร้างผลงานทัศนศิลป์ โดยเฉพาะด้านจิตรกรรม จำเป็นต้องใช้ทั้งทักษะ เทคนิค และกระบวนการ เพื่อให้ผลงานมีคุณค่าทั้งทางด้านความงาม และความคิดจินตนาการ การพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการที่สูงขึ้น ต้องอาศัยการฝึกฝนทักษะ ทั้งระดับพื้นฐาน เรียนรู้ทักษะและกระบวนการของผู้อื่น นำมาประยุกต์สร้างสรรค์ค้นหารูปแบบและวิธีการเฉพาะตนอย่างเป็นอิสระ สร้างแรงบันดาลใจนำมาสู่การสร้างผลงานอย่างต่อเนื่องโดยการแก้ปัญหาและพัฒนาตามลำดับ จนเป็นผลงานทัศนศิลป์ที่มีคุณค่าในที่สุด

สาระการเรียนรู้

๑. เทคนิคและกระบวนการวาดเส้นสร้างสรรค์
๒. เทคนิคและกระบวนการวาดภาพสีน้ำ

ความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ได้จากการเรียนรู้

๑. อธิบายความหมาย และลักษณะของการวาดเส้นสร้างสรรค์ได้ (ความรู้)
๒. วาดเส้นพื้นฐานเป็นภาพหุ่นนิ่งได้อย่างมีกระบวนการ (ทักษะ/กระบวนการ)
๓. วาดเส้นสร้างสรรค์ตามความคิด และจินตนาการได้ (ทักษะ/กระบวนการ)
๔. อธิบายความหมาย และขอบข่ายของการระบายสีน้ำพื้นฐานได้ (ความรู้)
๕. วาดภาพระบายสีน้ำขึ้นพื้นฐานได้ (ทักษะ/กระบวนการ)
๖. อธิบายความหมาย และขอบข่ายของการระบายสีน้ำสร้างสรรค์ได้ (ความรู้)
๗. วาดภาพระบายสีน้ำสร้างสรรค์ตามความคิด และจินตนาการได้ (ทักษะ/กระบวนการ)
๘. แสดงความรู้สึกชื่นชมในผลงานทัศนศิลป์ของตนเองและผู้อื่นได้ (คุณลักษณะอันพึงประสงค์)

เทคนิคและกระบวนการวาดเส้นสร้างสรรค์

จากเส้นเป็นภาพสวย

ในบรรดาทัศนธาตุหรือส่วนประกอบของงานทัศนศิลป์ เส้น นับเป็นส่วนประกอบที่น่าสนใจ สามารถนำมาสร้างสรรค์เป็นรูปร่าง รูปทรงได้หลากหลาย โดยนำเส้นหลายๆ เส้นมาประสานกลมกลืนกันให้มีน้ำหนัก และแสงเงา และจัดเป็นภาพองค์ประกอบศิลป์ที่มีคุณค่าทางความงาม

การวาดเส้น (Drawing)

การวาดเส้น หมายถึง ศิลปะการสร้างภาพซึ่งวาดเป็นเส้น โดยใช้อุปกรณ์ เช่น ดินสอ ดินสอสี ปากกาหมึกดำ ปากกาสี หรือวัสดุอุปกรณ์อื่นๆ ที่นำมาเขียน ขุด ขีด หรือลากเป็นเส้น เพื่อให้เกิดคุณค่าทางความงามและความคิดสร้างสรรค์

ชื่อภาพ "แพะ" เทคนิคดินสอสี ผลงานของ
บอนนาร์ต เป็นภาพวาดเส้นอย่างง่าย
แต่ให้ความรู้ ความรู้สึกที่สมจริง

ที่มา : ปัญญา ทรงเจริญ และคณะ, ๒๕๕๘ หน้า ๒๗.

ชื่อภาพ "ผู้หญิง" เทคนิคดินสอสี ผลงานของ
ปาโบล ปิกัสโซ เป็นการวาดเส้นแบบ
ผู้หญิงแบบดัดทอนรูปทรง

ที่มา : ปัญญา ทรงเจริญ และคณะ, ๒๕๕๘ หน้า ๒๗.

การฝึกทักษะการวาดเส้นจำเป็นต้องเรียนรู้รูปแบบของการวาดเส้นพื้นฐาน โดยใช้เส้นในลักษณะต่างๆ มาจัดองค์ประกอบให้เกิดความสัมพันธ์กลมกลืนกัน เพื่อเป็นพื้นฐานในการวาดเส้นต่อไป และรูปแบบของการวาดเส้นสร้างสรรค์เป็นเทคนิคและกระบวนการวาดเส้นระดับสูงที่มีความเป็นอิสระ ซึ่งต้องใช้ทักษะ ความชำนาญ เทคนิควิธีการที่แปลกใหม่ ความคิด และจินตนาการอย่างอิสระ

รูปแบบของการวาดเส้นพื้นฐาน

การวาดเส้นขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึก และความงาม สามารถฝึกฝนการสร้างสรรค์อย่างง่ายๆ ได้แก่ เส้นตรงในแนวนอน เส้นตรงในแนวตั้ง เส้นตรงในแนวเฉียง เส้นพริ้วปลา และเส้นโค้ง ซึ่งมีรายละเอียดและภาพประกอบ ดังนี้

๑ เส้นตรงในแนวนอน ให้ความรู้สึกสงบนิ่ง รวบเรียบ ถ้าเปรียบเทียบกับชีวิตผู้คนก็คือบุคคลที่รักความเรียบง่าย เบิกบาน พึงพอใจในสิ่งที่มี รู้จักประหยัด รู้จักประมาณตน เป็นต้น ในการจัดองค์ประกอบของภาพโดยรวม หากจะนำเส้นตรงในแนวนอนมาจัดภาพ แต่เพียงอย่างเดียวก็ย่อมกระทำได้ แต่ก็ต้องมีเส้นอื่นๆ เข้าประกอบด้วยเพื่อให้ภาพเกิดความสวยงามกลมกลืน

การจัดภาพโดยใช้เส้นตรงในแนวนอนเป็นองค์ประกอบสำคัญและมีเส้นในลักษณะอื่นเป็นองค์ประกอบร่วม

ที่มา : เสรี เรืองจันทร์, ๒๕๕๘ หน้า ๗.

การจัดภาพโดยใช้เส้นตรงในแนวตั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญและมีเส้นโค้งช่วยสร้างความแข็งแรงต่าง

ที่มา : เสรี เรืองจันทร์, ๒๕๕๘ หน้า ๑๕.

๒ เส้นตรงในแนวตั้ง ให้ความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย ไม่เอนเอียง มีความหนักแน่น เช่น ลำต้นของมะพร้าว ลำต้นตาล และลำต้นไผ่ เป็นต้น ถ้าเปรียบเทียบกับอาคารบ้านเรือน ก็เหมือนตึกสำนักงานในย่านธุรกิจที่มีความเจริญ ซึ่งมีความสูงเป็นแนวตั้งให้ความรู้สึกหนักแน่นมั่นคง เป็นต้น หากต้องการแสดงออกในการออกแบบร่างภาพให้เกิดความมั่นคงดูปลอดภัย มักจะนิยมนำเส้นตรงในแนวตั้งมาจัดภาพ โดยมีเส้นตรงในแนวตั้งเป็นองค์ประกอบหลัก

๓ เส้นตรงในแนวเฉียง ให้ความรู้สึกไม่มั่นคง ไม่ปลอดภัย เอนเอียง รวนเร ไม่แน่นอน รุนแรงและสับสนในการทำงานออกแบบร่างภาพในทางศิลปะ หากนำเส้นตรงในแนวเฉียงมาออกแบบจัดภาพ ก็จะได้ความหมายดังกล่าว

การจัดภาพโดยใช้เส้นเป็นองค์ประกอบสำคัญและมีเส้นลักษณะอื่นผสมผสานให้เป็นองค์ประกอบที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
ที่มา : เสจิ เรืองเนตร, ๒๕๕๘ หน้า ๒๔.

การจัดภาพโดยใช้เส้นตรงในแนวเฉียงเป็นองค์ประกอบสำคัญและมีเส้นลักษณะอื่นประสานสัมพันธ์ให้เกิดคุณค่าทางความงามเพิ่มขึ้น
ที่มา : เสจิ เรืองเนตร, ๒๕๕๘ หน้า ๒๕.

๔ เส้นฟันปลา ให้ความรู้สึกน่าขยะแขยง ดูน่ากลัว น่าหวาดเสียว น่าตื่นเต้น หากนำมาใช้ในการออกแบบร่างภาพ มักนิยมนำมาใช้ในการเขียนตัวอักษรที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายผี เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการร่วม หรือเรื่องราวที่ทำให้เกิดความรู้สึกตื่นเต้น หัวใจ ตูนาเกลียดน่ากลัว เป็นต้น

การจัดภาพโดยใช้เส้นโค้งและเส้นอิสระเป็นองค์ประกอบสำคัญ
ที่มา : เสจิ เรืองเนตร, ๒๕๕๘ หน้า ๒๖.

๕ เส้นโค้ง และเส้นอิสระ ให้ความรู้สึกอ่อนหวาน อ่อนช้อย สันติ ไม่แข็งกระด้าง ดูกลมกลืนและประสานกันได้ อย่างลงตัวและสมบูรณ์ เช่น รูปร่าง รูปทรงของใบไม้ ดอกไม้ แมลง และสัตว์ ที่มีโครงสร้างที่ประกอบไปด้วยเส้นโค้ง เป็นส่วนใหญ่ เช่น แมลงปอ แมลงทับ เต่าทอง ส่วนโครงสร้างที่เป็นพวกสัตว์ ได้แก่ ข้าง ม้า วัว ควาย กวาง ละมั่ง สัตว์ปีก ได้แก่ นกชนิดต่างๆ เช่น หงส์ กระเรียน เป็นต้น

การวาดเส้นหุ่นนิ่งขั้นพื้นฐาน

เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้ และฝึกทักษะการวาดเส้นพื้นฐาน โดยการนำเส้นในลักษณะต่างๆ มาจัดองค์ประกอบศิลป์ ซึ่งจะทำให้การใช้เส้นแม่นยำมากขึ้น และมีความเข้าใจในการนำเส้นมาจัดองค์ประกอบศิลป์ให้เกิดคุณค่าทางความงามมากขึ้น จากนั้นนักเรียนสามารถวาดเส้นหุ่นนิ่งเป็นภาพหุ่นนิ่ง ซึ่งเป็นภาพในลักษณะเหมือนจริงที่ง่ายที่สุด ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

๑ การวาดเส้นหุ่นนิ่ง (Still-Life) หมายถึง การวาดรูปจากธรรมชาติ และสิ่งของเครื่องใช้ที่นำมาจัดวางขึ้น

หุ่นนิ่งเป็นต้นแบบการวาดเส้นขั้นแรก เพราะมีขอบเขตหุ่นไม่มากนัก มักเป็นการจัดขึ้นภายในห้องสามารถใช้เวลากับการวาดได้นาน โดยไม่ต้องเผชิญกับลมฟ้าอากาศเหมือนการวาดภาพทิวทัศน์

จุดประสงค์การวาดเส้นหุ่นนิ่ง เพื่อศึกษาความถูกต้องของรูปทรง ระยะแสงเงา พื้นผิว และธรรมชาติของรูปทรงแต่ละชนิด เช่น วาดขวดต้องได้ความรู้สึกมัน โปร่งใส วาดดอกไม้ต้องสดสวย เป็นธรรมชาติ เป็นต้น

หุ่นนิ่งแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ

- ๑ หุ่นนิ่งจากธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ดอกไม้ ผลไม้ ต้นไม้ สัตว์
- ๒ หุ่นนิ่งจากวัตถุสิ่งของ เช่น ขวด แก้ว ตะเกียง ภาชนะเครื่องใช้ต่างๆ
- ๓ หุ่นนิ่งจากรูปทรงทางวัฒนธรรม เช่น เครื่องเบญจรงค์ หวีโซน เครื่องแต่งกาย เครื่องบูชา
- ๔ หุ่นนิ่งจากวัตถุทางเทคโนโลยี เช่น เครื่องจักรกล โลหะ พลาสติก

การวาดเส้นใบไม้ เป็นหุ่นนิ่งที่นำมาฝึกฝนทักษะได้ง่าย แรกๆด้วยเส้นไขว้ประสานกลมกลืน เว้นพื้นที่ขาวในส่วนช่องเส้นโครงสร้างใบ
ที่มา : อาภี สีชัยเอื้อ, ๒๕๕๓ หน้า ๓๐.

ลำต้นและกิ่งก้านของต้นไม้เป็นการฝึกทักษะการร่างภาพ และแนวเรขาคณิตจากธรรมชาติ
ที่มา : ปีติญา ทองศิริ และคณะ, ๒๕๕๒ หน้า ๑๑๗.

แก้วกับช้อน เป็นหุ่นนิ่งจากวัตถุ ซึ่งพัฒนามาจาก รูปทรงเรขาคณิต ที่ต้องการร่างภาพที่สมดุล การใช้เส้น แนวช่วยให้สมจริง และให้ความรู้สึกว่าเป็นวัตถุที่แท้จริง เช่น แก้วต้องมีความใส และโปร่งแสง เป็นต้น
ที่มา : วิศิษฐ์ พิมพ์มณี, ๒๕๕๒ หน้า ๓๗.

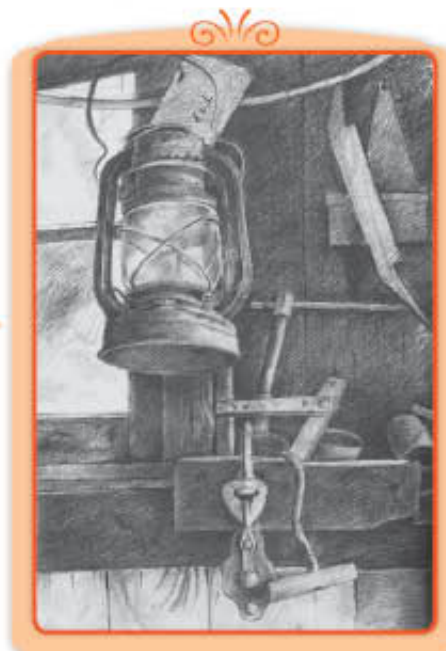
ดอกพุทธรักษา เป็นภาพหุ่นนิ่งธรรมชาติ ที่วาดเส้น เน้นแสงเงาให้สมจริง และมีระยะใกล้ไกล
ที่มา : วิศิษฐ์ พิมพ์มณี, ๒๕๕๒ หน้า ๓๖.

ลวดหนีบกระดาษ และดินสอแนวเรขาคณิต เป็นหุ่นนิ่งจาก วัตถุใกล้ตัว โดยแนวเรขาคณิต และเงาตกทอด ทำให้เกิด ความรู้สึกสมจริง และมีมิติ
ที่มา : ธนินันท์ ประภาโส, ๒๕๕๒ หน้า ๗๕.

เครื่องเบญจรงค์ เป็นหุ่นนิ่งทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นโบราณวัตถุที่เก่าแก่ของไทย นำมาจัดเป็นหุ่นนิ่ง โดยเน้นการวาดเส้นแนวเรขาคณิตให้ดูมีลักษณะเหมือนจริง เพื่อ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยมิให้เสื่อมคลาย
ที่มา : วิศิษฐ์ พิมพ์มณี, ๒๕๕๒ หน้า ๓๖.

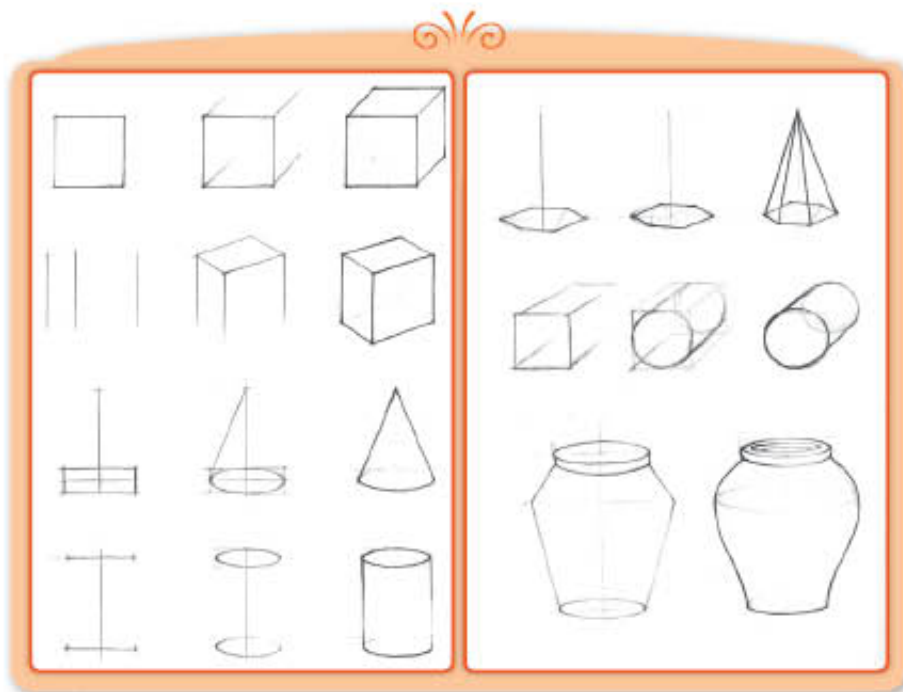

ตะเกียงกับเครื่องมือช่าง เป็นภาพหุ่นนิ่งจากวัตถุ ทางเทคนิคโลหะ เป็นงานวาดเส้นผลิตภัณฑ์ที่ใช้เทคนิคโลหะ ที่ให้ความรู้สึกหนักแน่น แนวเรขาคณิตหนักแน่นได้สมจริง และมีความงามจากรูปทรงที่สลับซับซ้อน ผลงานของ ปรีชา บริสุทธิ์
ที่มา : วิศิษฐ์ พิมพ์มณี, ๒๕๕๒ หน้า ๓๖.

๒ กระบวนการฝึกวาดเส้นหุ่นนิ่ง

๑. **การร่างภาพ** คือ การวาดเส้นโครงสร้างรูปทรงต่างๆ โดยการตัดทอนรายละเอียด เป็นเพียงรูปทรงขั้นพื้นฐาน (รูปทรงเรขาคณิต) ทั้งโครงสร้างภายนอก และภายใน เพื่อความถูกต้องของรูปทรงนั้นๆ ผู้เริ่มฝึกฝนใหม่ๆ จำเป็นต้องฝึกหัดร่างภาพจากรูปทรงเรขาคณิตเสียก่อน แล้วจึงค่อยๆ ปรับความยากไปทีละขั้น

การร่างภาพควรมองให้ทะลุถึงโครงสร้างภายใน เพื่อความถูกต้องของรูปทรง และตำแหน่งการวาง

ขั้นตอนการร่างภาพ

ที่มา : วิชาศิลปะ, ๒๕๕๖ หน้า ๑๑-๑๒.

๒. **การวัดสัดส่วน** สัดส่วนเป็นสิ่งสำคัญ และควบคู่กับการวาดภาพโดยตรง การวัดสัดส่วนในการวาดเส้น คือ การเปรียบเทียบขนาด ความกว้าง ความยาว ความสูงของรูปทรงหนึ่งกับรูปทรงหนึ่ง หรือเปรียบเทียบส่วนต่างๆ ภายในวัตถุชิ้นหนึ่ง เช่น ความสูงของวัตถุมีขนาดเป็นกี่เท่าของความกว้าง เป็นต้น โดยไม่มีเครื่องมือใดนอกจากมือ ดินสอ และสายตา ซึ่งมีวิธีการวัด ดังนี้

๒.๑ ยื่นมือออกไปให้สุด จับดินสอตั้งฉาก หรือขนานกับพื้น

๒.๒ ใช้นิ้วหัวแม่มือเลื่อนวัดความกว้าง ความสูงของรูปทรงนั้น แล้วเทียบกับรูปร่างข้างเคียง

การใช้นิ้วหัวแม่มือเลื่อนมาอยู่ที่ด้านข้างของวัตถุ เพื่อวัดความสูงของรูปทรงเปรียบเทียบกับรูปทรงอื่น

๒.๓ นำส่วนที่ได้มาเทียบลงบนกระดาษ ซึ่งอาจจะย่อหรือขยายจากแบบ แต่ต้องมีสัดส่วนตามการวัด

นำคัตเตอร์ที่วัดได้มาร่างภาพลงบนกระดาษตามสัดส่วนที่วัดมา

การวัดแบบนี้เหมาะสำหรับผู้เริ่มต้นใหม่ๆ ต่อเมื่อมีความแม่นยำมากขึ้น การวัดสัดส่วนอาจใช้เพียงสายตาเท่านั้น

การวัดสัดส่วน ทั้งส่วนกว้างและส่วนสูง
ที่มา : วิศิษฐ์ พิมพ์ผล, ๒๕๕๒ หน้า ๑๓.

๓. การจัดภาพ หมายถึง การนำทัศนธาตุ หรือส่วนประกอบของงานทัศนศิลป์มาจัดวาง เช่น เส้น สี แสงเงา รูปทรง เป็นต้น มาจัดเป็นองค์ประกอบเดียวกันให้เกิดคุณค่าทางความงาม สร้างความเป็นเอกภาพ ความสมดุล และจุดเด่น

แต่สำหรับความหมายของการจัดภาพ เพื่อการวาดเส้นหุ่นนิ่งนั้น จะมุ่งเน้นการจัดวางวัตถุ หรือรูปทรงให้เหมาะสมกับหน้ากระดาษเพื่อให้เกิดความสวยงาม ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการวาดเส้นหุ่นนิ่ง และระหว่างการวาดเส้น จนกระทั่งวาดเส้นเสร็จแล้ว จึงสามารถตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขภาพตามหลักองค์ประกอบศิลป์ กล่าวคือ ให้มีความเป็นเอกภาพ หรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความสมดุล หรือความพอดีในการจัดวาง จุดเด่น หรือจุดสนใจของภาพนั่นเอง

ตัวอย่าง การจัดวางหรือการจัดภาพหุ่นนิ่ง

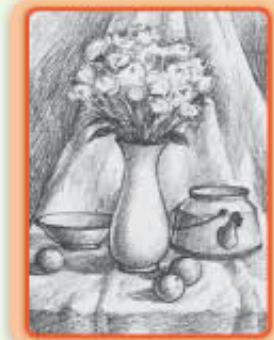
จัดภาพหนักไปด้านซ้ายมากเกินไป

จัดภาพหนักไปด้านขวามากเกินไป

จัดภาพหนักไปด้านซ้ายมากเกินไป

จัดภาพเหมาะสมกับหน้ากระดาษ

ที่มา : วิศิษฐ์ พิมพ์ผล, ๒๕๕๒ หน้า ๑๑-๑๒.

๔. อุปกรณ์การวาดเส้นหุ่นนิ่ง สามารถเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ตามความถนัดและสนใจได้หลายชนิด เช่น ดินสอแรงแจ 6B ดินสอแรงแจ EE ปากกาหมึกซึม ปากกาหมึกแห้ง เป็นต้น

๔.๑ ดินสอแรงแจ 6B เป็นดินสอชนิดที่มีแกนอ่อน แต่แข็งแรงแจ EE ใช้แรงแจรูปทรงที่ต้องการแสดงน้ำหนัก และลีลาของเส้นที่ประสานสัมพันธ์กันอย่างประณีตสวยงาม

ดินสอแรงแจ 6B
ที่มา : ผู้ถ่ายภาพ ปัญญา ทองเจริญ

ดินสอแรงแจ EE
ที่มา : ผู้ถ่ายภาพ ปัญญา ทองเจริญ

๔.๓ ปากกาหมึกซึม เป็นปากกาชนิดเติมหมึก จุ่มหมึก หรืออัดหมึกเป็นแท่ง นิยมใช้สีดำเป็นหลัก ใช้สำหรับวาดเส้น แรงแจที่ต้องการน้ำหนักที่ชัดเจน แต่ควรระวังมิให้หมึกซึมมากเกินไป หรือทำให้กระดาษเปียกน้ำ อาจทำให้ซึมเลอะได้

ปากกาหมึกซึม
ที่มา : ผู้ถ่ายภาพ ปัญญา ทองเจริญ

๔.๒ ดินสอแรงแจ EE เป็นดินสอแรงแจชนิดแกนอ่อน ที่เนื้อดินสอค่อนข้างใหญ่ และดำสนิท มีความเข้มข้นสูง ใช้แรงแจรูปทรงที่ต้องการ แสดงน้ำหนักของแรงแจที่สมจริง หากต้องการเน้นลีลาของเส้น อาจเหลาดินสอให้แหลมมากขึ้น แต่ระมัดระวังการแตกหักในระหว่างที่ใช้แรงแจ

ปากกาหมึกแห้ง
ที่มา : ผู้ถ่ายภาพ ปัญญา ทองเจริญ

๔.๔ ปากกาหมึกแห้ง เป็นปากกาลูกกลิ้งชนิดอัดหมึก เป็นแท่ง นิยมใช้หมึกสีดำเช่นเดียวกัน ใช้สำหรับวาดเส้นแรงแจรูปทรงที่ต้องการน้ำหนักที่นุ่มนวลกลมกลืน สามารถวาดเส้นได้รวดเร็ว และหมึกไม่สามารถไหลซึมเลอะได้

๕. การวาดเส้นหุ่นนิ่งธรรมชาติ การวาดเส้นหุ่นนิ่งธรรมชาติ เป็นงานทัศนศิลป์ที่มีความละเอียดอ่อน โดยเริ่มต้นจากการสร้างแรงแจมั่นคงใจ แล้วลงมือปฏิบัติการตามลำดับขั้นตอน ซึ่งต้องใช้สายตาที่แม่นยำ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการมองเห็นวัตถุจากธรรมชาติ กับการใช้เครื่องมือในการวาดเส้นแรงแจ มีขั้นตอนหรือกระบวนการดังนี้

๕.๑ การสร้างแรงแจมั่นคงใจ จุดเริ่มต้นของการสร้างสรรค์ งานทัศนศิลป์ทุกรูปแบบล้วนเกิดจากการสร้างแรงแจมั่นคงใจ หรือแรงแจใจ ที่มีต่อต้านแบบ หรือเรื่องราวที่ต้องการสร้างสรรค์ กระบวนการวาดเส้นหุ่นนิ่ง ธรรมชาติชิ้นนี้ ผู้วาดมีความชื่นชมในความงามเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของ เครื่องถ้วย และใบกล้วยที่กระดู้นความรู้สึกที่จะถ่ายทอดความงามนี้ไว้

ธรรมชาติของเครื่องถ้วยที่ผู้สร้างสรรค์เกิดแรงบันดาลใจ
นำมาบันทึกความงามเป็นภาพวาด
ที่มา : ผู้ถ่ายภาพ จินตพัทธ์ จันทะนุญ

๕.๒ การร่างภาพ เป็นการร่างภาพให้มีขนาด สัดส่วน ที่เหมือนจริง โดยจัดวางภาพบนหน้ากระดาษให้พอดี ไม่มีขนาดใหญ่ หรือเล็กเกินไป และสามารถนำเสนอจุดเด่นของภาพได้อย่างชัดเจน

การร่างภาพให้มีขนาด สัดส่วนที่เหมือนจริง โดยเน้นโครงสร้าง
ภายนอกด้วยเส้นดินสอเบาๆ
ที่มา : ผู้วาดภาพ จินตพัทธ์ จันทะนุญ

๕.๓ การแรงแจด้วยอารมณ์ความรู้สึก เมื่อร่างภาพโครงสร้างภายนอกของธรรมชาติแล้ว ต่อไปเป็นขั้นตอนการวาดภาพเก็บรายละเอียด โดยใช้เส้นดินสอแรงแจ จากส่วนสว่างไปหามืด เน้นภาพด้วยเส้นที่หนาแน่นในส่วนมืดหรือมีน้ำหนักเข้ม ส่วนสว่างเว้นไว้หรือใช้ยางลบสะอาด ลบเส้นออก นอกจากการสังเกตแสงและเงาให้เห็นอย่างเด่นชัดและแรงแจไปตามที่ตาเห็นแล้ว ผู้วาดต้องใส่อารมณ์ความรู้สึกในผลงานด้วย กล่าวคือ เส้นที่สร้างสรรค์ต้องให้ความรู้สึกว่าเป็นกล้วยจริง ๆ ที่มีความเป็นธรรมชาติ นุ่มนวลกลมกลืน มิใช่เป็นกล้วยโลหะที่มีความแข็งกระด้าง อารมณ์และความรู้สึกเป็นผลรวมที่สำคัญของงานศิลปะ เพราะจะเป็นอารมณ์ร่วมของผู้สร้างสรรค์ และผู้ชื่นชมนั่นเอง

การแรงแจเก็บรายละเอียด เน้นขนาดสัดส่วนและแสงเงาที่สมจริง แฝงด้วยอารมณ์ความรู้สึก
ที่มา : ผู้วาดภาพ จินตพัทธ์ จันทะนุญ

๕.๔ การตรวจสอบและตกแต่งภาพให้มีมิติและระยะใกล้ไกล

การตรวจสอบผลงานและการตกแต่งภาพให้เกิดความสมบูรณ์เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการวาดภาพ ผู้วาดจะต้องตรวจสอบรูปภาพว่ามีข้อบกพร่องจุดใดบ้าง เพื่อจะได้แก้ไขภาพและตกแต่งให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างภาพให้มีมิติของแสงเงาที่ตื้นลึกสมจริง โดยการตกแต่งรายละเอียดตัดเส้นเน้นภาพในจุดเด่น และเน้นน้ำหนักแสงเงาในระยะใกล้ และลดน้ำหนักในระยะไกลให้เบาบาง เพื่อสร้างสรรพภาพวาดให้มีมิติใกล้ไกล

การตกแต่งรายละเอียด เน้นน้ำหนักแสงเงาในระยะใกล้ ส่วนใบก้านระยะไกลจะใช้เส้นที่เบาบางลง เชื่อมกับบรรยากาศระยะไกล ทำให้เกิดมิติและความงามที่สมจริง
ที่มา : ผู้วาดภาพ ชินณพัทธ์ ชันทรบุณย์

ภาพสำเร็จเรียบร้อย
ที่มา : ผู้วาดภาพ ชินณพัทธ์ ชันทรบุณย์

รูปแบบของการวาดเส้นสร้างสรรค์

หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะการวาดเส้นขั้นพื้นฐานในรูปแบบต่างๆ แล้ว ยังสามารถพัฒนาการวาดเส้นให้มีความเป็นอิสระมากขึ้น โดยผสมผสานรูปแบบต่างๆ เข้าด้วยกัน หรือสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ๆ ด้วยตนเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแรงบันดาลใจ (Inspiration) ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วใช้อารมณ์ความรู้สึกวาดเส้นอย่างอิสระ โดยใช้ความคิดและจินตนาการ (Creative Idea) ที่แปลกใหม่ ซึ่งมีรูปแบบการวาดเส้นสร้างสรรค์ที่ไม่สามารถกำหนดขอบเขตได้ตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์ของศิลปินอย่างหลากหลาย ตัวอย่างเช่น การวาดเส้นภาพเคลื่อนไหว การวาดเส้นลวดลายอย่างอิสระ และการวาดเส้นจินตนาการ เป็นต้น

๑ การวาดเส้นภาพเคลื่อนไหว

การวาดเส้นภาพเคลื่อนไหวเกิดขึ้นจากผู้วาดเกิดแรงบันดาลใจเกี่ยวกับลักษณะของการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วของสิ่งต่างๆ ที่ไม่อาจวาดภาพโดยใช้เส้นในลักษณะปกติได้ เช่น ภาพคนวิ่ง ภาพไก่ชนกำลังตีกัน เป็นต้น จึงได้คิดสร้างสรรค์ภาพวาดเส้นที่ลากเส้นไปอย่างรวดเร็ว และทับซ้อนกันอย่างอิสระโดยไม่ยกข้อมือ ซึ่งอาจดูแบบจากของจริงแล้ววาดตามแบบ หรืออาจใช้ความคิดจินตนาการจากประสบการณ์ที่เคยเห็นภาพนั้นมาก่อน คุณค่าของผลงานอยู่ที่อารมณ์ความรู้สึก ในลีลาและความงดงามของเส้น ผู้วาดจะเกิดความเชื่อมั่นกล้าแสดงออก มีอารมณ์สนุกสนานและชื่นชมต่อผลงาน ดังภาพตัวอย่าง

ตัวอย่าง การวาดเส้นภาพเคลื่อนไหว

คนกำลังวิ่ง แสดงการวาดเส้นอิสระอย่างรวดเร็วโดยไม่ยกข้อมือ
ที่มา : ศาสิต โด ชินณพัทธ์ ชันทรบุณย์

เด็กกำลังวิ่งเล่นลูกฟุตบอล แสดงการวาดเส้นอิสระอย่างรวดเร็วโดยไม่ยกข้อมือ
ที่มา : ศาสิต โด ชินณพัทธ์ ชันทรบุณย์

ไก่ชนตีกัน แสดงการวาดเส้นอิสระอย่างรวดเร็วโดยไม่ยกข้อมือ เป็นการวาดเส้นในระยะเริ่มต้น
ที่มา : ศาสิต โด ชินณพัทธ์ ชันทรบุณย์

ไก่ชนตีกัน แสดงการวาดเส้นอิสระอย่างรวดเร็วโดยไม่ยกข้อมือ เป็นการวาดเส้นในระยะตกแต่งให้สมบูรณ์
ที่มา : ศาสิต โด ชินณพัทธ์ ชันทรบุณย์

๒ การวาดเส้นลวดลายอิสระ

การวาดเส้นลวดลายอิสระเป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการนำทัศนธาตุต่างๆ เช่น จุด เส้น รูปทรง ขนาด สัดส่วน จังหวะ พื้นผิว บริเวณว่าง เป็นต้น มาจัดองค์ประกอบโดยใช้แรงบันดาลใจสร้างสรรค์เป็นรูปลักษณะขึ้นใหม่ที่มีคุณค่าทางด้านความงาม และความคิด ซึ่งมีแนวทางการสร้างสรรค์ดังนี้

๑. การสร้างพื้นผิว (Texture) คือลักษณะของวัตถุที่ต้องการสื่อเพื่อให้รับรู้ความรู้สึกที่แตกต่างหลากหลาย เช่น ผิวนุ่มนวล ละเอียดย่น ผิวหยาบ ขรุขระ ผิวด้าน ผิวมัน เป็นต้น โดยสร้างลวดลายให้เกิดพื้นผิวที่แตกต่างกัน นำมาจัดองค์ประกอบเดียวกัน โดยจินตนาการเป็นรูปทรงต่างๆ

การสร้างพื้นผิวเป็นลวดลายต่างๆ โดยจินตนาการเป็นรูปทรงของสิ่งรูปแบบต่างๆ
ที่มา : ชลหทัย จันทน์เมธา, ๒๕๕๗ หน้า ๑๕.

๒. การสร้างขนาดและสัดส่วน (Size and Proportion) คือ การกำหนดขนาด และสัดส่วนของรูปทรงที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดทิศทาง และความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ก่อให้เกิดความงดงามของลวดลาย และความสัมพันธ์กลมกลืนกัน

การสร้างลวดลายของรูปทรงที่มีขนาด และสัดส่วนที่แตกต่างกัน
ที่มา : ชลหทัย จันทน์เมธา, ๒๕๕๗ หน้า ๑๖.

๓. การสร้างจังหวะ (Rhythm) คือการนำรูปลักษณะของ ลวดลายที่คล้ายๆ กัน หรือซ้ำกัน มีขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ มาจัดวาง ให้มีจังหวะที่ทับซ้อน หรือลดหลั่นกัน ทำให้เกิดความงาม

การสร้างลวดลายของรูปทรงที่นำมาจัดวางให้มีจังหวะที่ลดหลั่น หรือทับซ้อน ทำให้เกิดมิติ และความรู้สึกเคลื่อนไหว
ที่มา : ชลหทัย จันทน์เมธา, ๒๕๕๗ หน้า ๑๗.

๔. การสร้างบริเวณว่าง (Space) คือพื้นที่ว่างของภาพ ทั้งภายในวัตถุ และภายนอกวัตถุ ที่ให้ความรู้สึกปลอดโปร่ง ผ่อนคลาย สามารถนำมาใช้สร้างลวดลายบนวัตถุ โดยจินตนาการเป็นภาพจากธรรมชาติ เช่น ดอกไม้และใบไม้ เป็นต้น

การวาดเส้นสร้างสรรค์ที่นำรูปลักษณะของธรรมชาติมาประยุกต์ ดัดแปลง และจัดวางให้มีบริเวณว่างภายในวัตถุ ระหว่างดอกไม้และใบไม้ บริเวณภายนอกวัตถุ คือ ห้องฟุ้งว่างเปล่า ให้ความรู้สึกผ่อนคลาย
ที่มา : ชลหทัย จันทน์เมธา, ๒๕๕๗ หน้า ๑๘.

๓ การวาดเส้นจินตนาการ

การวาดเส้นจินตนาการเป็นการวาดเส้นที่ศิลปินจะใช้ความคิดสร้างสรรค์ สร้างสรรค์ภาพขึ้นใหม่ ด้วยอารมณ์ความรู้สึกเป็นสำคัญเพื่อให้เกิดคุณค่าทางความงาม อารมณ์ความรู้สึกและความคิด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวาดเส้นสร้างสรรค์ดังที่ ชลุต นิมเมธ (มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๕ หน้า ๒๐-๓๗) ได้กล่าวว่า “การวาดเส้นเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการปลูกความคิด การวาดจากสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ จะทำให้ก้าวไปสู่ การเห็นแจ้งในสิ่งนั้น” ดังนั้นการวาดเส้นจึงเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่รู้จัก คือการค่อยๆ ผูกทักขะ พื้นฐานจากการถ่ายทอดความงามของธรรมชาติ ไปสู่การปลูกความคิดและจินตนาการ เป็นงานทัศนศิลป์ โดยผ่านกระบวนการวาดเส้น ซึ่งศิลปินต้องค้นหารูปแบบและความคิดของตนเองให้พบ แล้วสร้างสรรค์อย่างอิสระ จนได้ผลงานที่มีคุณค่าทั้งด้านความงามและความคิด

วิธีการวาดเส้นสร้างสรรค์ อาจมิใช่การใช้เส้นเพียงอย่างเดียวแต่ศิลปินต้องผสมผสานทัศนธาตุต่างๆ เช่น จุด รูปทรง รูปทรง สี แสงเงา บริเวณว่าง ลักษณะผิว เป็นต้น เพื่อนำมาจัดองค์ประกอบศิลป์ให้เกิดคุณค่าทางความงามและความคิด โดยมีเส้นและเทคนิคการวาดเส้นเป็นจุดเน้นสำคัญ